श्री ५ को सरकार
गृह मन्त्रालय
(ना. उ. प्र. शाखा)

पत्र संख्या- ना.उ.प्र.१(क)०५२।५३, च.नं. १७१
प्राप्त पत्र संख्या र मिति-

सिंहदरबार
काठमाडौं, नेपाल
मिति- २०५२।६।२९

विषय- निर्णय कार्यान्वयन गर्ने बारे ।

श्री जिल्ला प्रशासन कार्यालय,
(सबै) ।

नागरिकता समस्या समाधानका लागि उच्चस्तरीय नागरिकता आयोगले श्री ५ को सरकार समक्ष पेश गरेको सुझावहरु निम्नानुसार कार्यान्वयन गर्ने भनी श्री ५ को सरकार (मन्त्रिपरिषद्) बाट २०५२।४।४ मा निर्णय भएको हुँदा मं. प. को निर्णयानुसार गर्ने गराउने व्यवस्था हुन निर्णयानुसार अनुरोध गरिन्छ ।

१. नागरिकता नियमावलीको अनुसूचि १ बमोजिमको ढाँचामा वंशजको आधारमा नागरिकता पाउने रीतपूर्वकको आवेदन प्राप्त भए पछि शंका गर्ने मनासिब माफिकको कारण भएको अवस्थामा बाहेक साधारणतया सिफारिसको आधारमा नागरिकता प्रमाणपत्र दिने नीति लिने भन्ने निर्णय भएकोले सो अनुरुप नागरिकता प्रमाणपत्र दिने व्यवस्था गर्ने ।

२. नागरिकताको लागि प्राप्त आवेदन उपर मनासिब माफिकको शंका लागेमा, छानविन गरी ठहर गर्नु पर्ने अवस्था देखिएमा प्र.जि.अ. ले वढीमा ६० दिन भित्र छानविन गरी आवेदक नेपाली नागरिक हो होइन भन्ने ठहर गर्नु पर्ने ।

३. नागरिकताको आवेदनमा सिफारिस गर्ने अधिकारीले शंका लागेमा बंशज खुल्ने प्रमाण (बाबु वा आमा वा दाजुभाइ वा सहोदर काका वा जेठाबाबु वा काका वा जेठाबाबुका छोराहरुमध्ये कसैको नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,) जन्मसिद्धको हकमा जन्मको प्रमाण, स्थायी वसोवास,जग्गाजमिनको प्रमाण (आफ्नो वा वंशजको व्यक्तिहरुको नाममा भएको) वा नागरिकता नियमावलीको नियम ३ को उपनियम (४) मा व्यवस्था भएका प्रमाण आदि समेतलाई आधार मानी सिफारिस गर्न सक्ने नीति लिने दिने निर्णय भएकोले सो अनुरुप गर्ने व्यवस्थाको लागि प्र.जि.अ. ले सिफारिस गर्ने अधिकारीलाई जानकारी गराउने ।

४. प्रक्रियागत त्रुटीका कारणले यदाकदा वंशजको व्यक्तिले जन्मसिद्धको र जन्मसिद्धको नागरिकता लिनु पर्ने व्यक्तिले वंशजको नाताले नागरिकता लिएको पाईएको अवस्थामा सो सम्वन्धमा छानविन गरी वंशज वा जन्मसिद्ध के को आधारमा नागरिकता पाउनु पर्ने हो सो ठहर गरी पहिले प्राप्त गरेको नागरिकताको प्रमाणपत्र खिची सो अनुरुपको नागरिकताको प्रमाणपत्र जिल्ला प्रशासन कार्यालयले उपलब्ध गराउने ।

५ समाजमा अझै विद्यमान रहेको जातिगत सकीर्णताले गर्दा जातीय आधारमा आफूलाई हीनताबोध गर्ने व्यक्तिले बाबुको भन्दा फरक थर राखी नागरिकता प्रमाणपत्र माग गर्ने गरेको हुनाले त्यस्तो व्यक्तिहरुको सम्बन्धमा छानविन गरी [illegible] नागरिक देखिएमा नागरिकताको प्रमाणपत्रमा नयाँ थर राखी वा थर सच्याई नागरिकताको प्रमाणपत्र दिने व्यवस्था गर्ने । साथै विदेशमा रोजगारी गर्ने गएका व्यक्तिहरुको नाम, थर फरक गरी रोजगारी गरेको भए पेन्सन पट्टाको सुविधा उपयोग गर्न पाउने गर्नको लागि त्यस्ता व्यक्तिहरुको नागरिकता प्रमाणपत्र सच्याइ दिने । त्यस्तै महाकाली अञ्चलका केही जिल्लाहरुका व्यक्तिले अशोभनीय थर ठग, ढोंट, चोर, भूल आदि राखी लिएको नागरिकतामा थर सच्याउन चाहेमा सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयले नागरिकता प्रमाणपत्रमा थर सच्याई दिने ।

६ अंगीकृत नागरिकता लिएका विदेशीको नावालक सन्तानको नागरिकता वावुले नागरिकता परित्याग गरेपछि अंगीकृत नागरिकता लिएका विदेशीको नावालक सन्तानको नागरिकता पनि स्वत नरहने स्थिति रहेकोले नागरिकता प्राप्ति गर्नु अघि अंगीकृत नागरिकबाट जन्मेका नावालक सन्तानले उमेर पुगी नेपालको अंगीकृत नागरिकता लिन चाहेको अवस्थामा बाबुले पूर्व मुलुकको नागरिकता परित्याग गरेकोलाई परित्यागको आधारमानी अंगीकृत नागरिकता प्रदान गर्ने नीति अवलम्वन गर्ने ।

७ नेपालको संविधान, २०१९ लागू भएपछि नेपालमा जन्मेका जन्मसिद्धको नागरिकता प्रमाणपत्र लिएका नागरिकका भाइ तथा अविवाहित वहिनीले नेपालको नागरिकता पाउन सक्ने कानूनी व्यवस्था नभएकोले त्यस्ता व्यक्ति हाल नेपालमा स्थायी वसोवास गरी आएका भए त्यस्ता जन्मसिद्ध नागरिकका भाइ तथा अविवाहित वहिनीले अंगीकृत नागरिकता माग गरेको अवस्थामा प्राथमिकता दिने नीति लिने ।

८ अंगीकृत नागरिकका नावालकहरुलाई अंगीकृत नागरिकता लिन केही सरलीकरण गर्ने उद्देश्यले नेपाल नागरिकता ऐन, २०२० को दफा ६ (५) मा भएको विज्ञान, दर्शनशास्त्र, कला, साहित्य, विश्व शान्ति, मानवकल्याण वा नेपालको उद्योगधन्दा वा आर्थिक उन्नतिमा योगदान भएको वा गर्न सक्ने हुनुपर्ने व्यवस्था लागू नहुने गर्न ऐनमा संशोधन गर्ने आयोगको सुझावका सम्बन्धमा त्यस्ता नागरिकका नावालक सन्तान (हाल उमेर पुगेका) लाई अंगीकृत नागरिकता दिने सम्बन्धमा निर्णय हुँदा आयोगको सुझावलाई समेत दृष्टिगत गर्ने ।

९ माथि दफा देफामा उल्लेख भएका विदेशी व्यक्ति बाहेक अन्य विदेशीको हकमा अब उप्रान्त त्यस्ता व्यक्तिको पारिवारिक लगत र आश्रित संख्या तथा मूलुकको [illegible] पनि दृष्टिगत गरी नागरिकता दिने नीति लिने ।

१० नागरिकता प्रमाणपत्रको लागि सिफारिश गरिएका व्यक्तिहरुको लगत [illegible] मा अनिवार्य रुपमा राख्ने व्यवस्था गर्नका लागि जिल्ला विकास समिति मार्फत आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।

११ नागरिकता प्रमाणपत्रमा दस्तखत गर्ने अधिकारीको नमूना दस्तखत (Specimen Signature) ३ (तीन) प्रति नियमित रुपमा मन्त्रालयमा पठाउने ।

(बालकृष्ण प्रसाई)
उप-सचिव